

प्रगती विवरण

२०७९ माघ

विषय प्रवेश

मेडिकल काउन्सिल ऐन २०२० अनुसार चिकित्सक तथा शिक्षण संस्थाको नियमन गर्ने व्यवस्था भएकोमा राष्ट्रिय चिकित्सा शिक्षा ऐन, २०७५ बाट स्थापित चिकित्सा शिक्षा आयोगको गठन पश्चात काउन्सिलको कार्यक्षेत्र चिकित्सकको दर्ता, दर्ता परीक्षा, व्यवसायिक आचरण तथा चिकित्सकहरूको उन्नयनमा सीमित भएको छ ।

पदाधिकारी, कार्यकारी सदस्य तथा कर्मचारीको लगन, ईमान्दारीता तथा निष्ठाका कारण काउन्सिलको सेवा तथा नियमनका कामहरू प्रभावकारी ढंगबाट अगाडी बढेका छन् । आगामी दिनहरूमा यी काम कारवाहीहरू निरन्तर र प्रशोधित रूपमा अगाडी बढ्ने कार्यक्रम छ ।

नेपाल मेडिकल काउन्सिल आँफैमा अख्तियार प्राप्त निकाय भएता पनि यसले गरेका काम कारवाही बारे अदालत तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा प्रश्न उठ्न सक्ने भएकाले यसले गर्ने निर्णय र कारवाहीहरू कानुनी रित र विधि प्रकृया अनुसार गरिनु पर्दछ । कार्यकारीमा रहेर नियमपूर्वका काम गर्नु गौरवको विषय भएता पनि ती विषय बेलाबखत जोखिमपूर्ण हुनसक्छन् । यसका साथै काउन्सिलका कामकारवाहीलाई जस्ताको तस्तै सञ्चार माध्यम मार्फत जनता तथा सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गर्न आवश्यक छ ।

यो प्रतिबेदनमा गएका बर्षमा नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट भएगरिएका कामहरू, चुनौतिहरू, अप्ठ्याराहरू तथा आगामी दिनमा गर्नु पर्ने कामहरूका बारेमा उल्लेख गरिएको छ ।

काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन २०२० (२०४४, २०४७, २०५६ र २०५८ मा संशोधित) अनुसार काउन्सिलको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम तोकिएको छ ।

- (क) चिकित्साशास्त्र अध्ययन अध्यापन गराइने तथा तालिम दिने दिलाउने मेडिकल कलेजलाई तोकिएबमोजिम मान्यता दिने ।
- (ख) चिकित्साशास्त्र अध्ययन अध्यापन गराउने तालिम दिने दिलाउने मेडिकल कलेजको पाठ्यक्रम भर्नाका शर्तहरू तथा परीक्षा प्रणाली सम्बन्धी तोकिए बमोजिमको नीति तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधारहरू तथा मापदण्ड सम्बन्धी कुराहरूको मूल्याङ्कन र पुनरावलोकन गर्दा सो बमोजिम नभएको ठहर भएमा दर्ता तथा स्वीकृति खारेजीको लागि सिफारिस गर्ने ।
- (ग) चिकित्सा व्यवसाय सुचारु रूपले सञ्चालन गर्न आवश्यक नीति निर्धारण गर्ने ।
- (घ) चिकित्सकहरूको योग्यता निर्धारण गरी योग्यता पुगेका चिकित्सकहरूको तोकिए बमोजिमको दर्ता प्रमाणपत्र परीक्षा (लाईसेन्स परीक्षा) लिई दर्ता प्रमाणपत्र दिने ।

(ड) चिकित्सकहरूको तोकिएबमोजिम आचार संहिता तयार गर्ने र त्यस्ता आचार संहिता उल्लङ्घन गर्ने चिकित्सक उपर तोकिएबमोजिम कारबाही गरी दर्ता किताबबाट नाम हटाउने ।

यस मध्ये क र ख का अधिकार चिकित्सा शिक्षा आयोगको कार्यक्षेत्रमा पर्न गएका छन् ।

संरचना

नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन २०२० को दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको काउन्सिलमा हाल एक अध्यक्ष र एक उपाध्यक्ष र १४ जना सदस्य सहित जम्मा १६ जना कार्यकारीहरू रहेका छन् । डीनहरू मध्येको मनोनित एक सदस्य, एक उपभोक्ता प्रतिनिधी, एक मनोनित विज्ञ सदस्य र एक निर्वाचित सदस्यको पदपूर्ति हुन बाँकी रहेको छ ।

काउन्सिलका मनोनीत वा निर्वाचित सदस्यहरूको पदावधि चार वर्षको हुन्छ । समितिहरूको निर्माण तथा प्रवक्ता तोक्ने काम काउन्सिलबाट हुनेछ । हाल काउन्सिलमा निम्नानुसारका समितिहरू कृयाशिल छन् ।

- शिक्षा तथा सी.पी.डी. समिति
- व्यवसायिक आचरण तथा स्वास्थ्य समिति
- चिकित्सक दर्ता समिति
- विदेशी चिकित्सक दर्ता समिति
- दन्तचिकित्सा समिति
- परीक्षा समिति

प्रतिनिधित्व

- चिकित्सा शिक्षा आयोग- सदस्य
- नेशनल बोर्ड अफ मेडिकल स्पेसियालिटिज (चिकित्सा शिक्षा आयोग)- सदस्य
- नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्- सदस्य
- नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्- सदस्य
- स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानहरू- सभासद्
- मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ दफा १८९(२) बमोजिमको समिति- संयोजक
- गुणस्तर समिति (नापतौल तथा गुणस्तर विभाग)- सदस्य
- अंग प्रत्यारोपण समन्वय समिति- सदस्य
- स्वास्थ्य समन्वय महाशाखा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय (विदेशी स्वस्थ्यकर्मी सिफरिस)- सदस्य
- र्यापिड रेस्पन्स टीम- (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय)- सदस्य
- अन्तरकाउन्सिल सूचना प्रविधि समिति- संयोजक
- एकीकृत छाता ऐन मस्यौदा समिति (परिषद्हरूको एकीकृत ऐन, खाद्य तथ औषधी ऐन, एकीकृत स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, राष्ट्रिय स्वास्थ्य प्रत्यायन प्राधिकरण ऐन, एकीकृत स्वास्थ्य अनुसंधान ऐन, एकीकृत अस्पताल विकास समिति ऐन, अन्य आवश्यक ऐनहरू)- सदस्य

प्रगति तथा उपलब्धिहरू

एक रूपताका लागि सबै तथ्यांकहरू सन् २०२२ को डिसेम्बर ३१ गते अध्यावधिक गरिएका हुन् ।

इलिजिविलिटी (योग्यता) प्रमाणपत्र- अध्ययन अनुमतिका लागि आवश्यक

मेडिकल र डेण्टल तर्फका स्नातक, स्नातकोत्तर, फेलोसिप र उच्चस्तरीय तालिमका लागि इलिजिविलिटी (योग्यता) प्रमाणपत्र दिंदै आएकोमा २०२० सेप्टेम्बर देखि चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट जारी हुन थालेको छ ।

Year	UG	PG
2015	1379	544
2016	478	390
2017	495	399
2018	586	333
2019	557	240
2020	111	201

२०२० सेप्टेम्बर देखि प्रयोगमा आएको निर्देशिका र फारम भर्ने वेवपेज

<https://eligibility.mec.gov.np/user/register>

https://www.mec.gov.np/public/uploads/shares/eligibility_guideline-2077_final.pdf

लाईसेन्स परीक्षा २०७९ पुष १६ (२०२२ डिसेम्बर ३१) सम्मको अध्यावधिक

स्नातक तहको दर्ता प्रमाणपत्र परीक्षा

Year	Appeared	Passed	Pass %
2018	4342	2408	55.5
2019	5207	2672	51.3
2020	2937	1813	61.7
2021	2541	1354	53.28
2022	5687	2386	42

२०७९।०६।०६ गते लिइएको ६४ औं परीक्षासम्मको तथ्यांक समेटिएको

स्नातकोत्तर तहको विशेष परीक्षा

Year	Appeared	Passed	Pass %
2018	1182	745	63.0
2019	1374	872	63.5
2020	1163	755	64.9
2021	808	494	61.1
2022	1673	1234	73.8

२०७९।०८।०९ गते लिइएको २४ औं परीक्षासम्मको तथ्यांक समेटिएको

स्वदेशी चिकित्सक दर्ता २०७९ पुष १६ (२०२२ डिसेम्बर ३१) सम्मको अध्यावधिक

2018	UG	Male	Female	Total	COMB	Male	Female	Total
	Medical	1274	690	1964	Medical	14126	6907	21033
	Dental	99	275	374	Dental	999	1719	2718
	Total	1373	965	2338	Total	15125	8626	23751
2019	UG	Male	Female	Total	COMB	Male	Female	Total
	Medical	1359	754	2113	Medical	15485	7661	23146
	Dental	119	363	482	Dental	1118	2082	3200
	Total	1478	1117	2595	Total	16603	9743	26346
2020	UG	Male	Female	Total	COMB	Male	Female	Total
	Medical	1074	594	1668	Medical	16559	8255	24814
	Dental	318	145	463	Dental	1436	2227	3663
	Total	1392	739	2131	Total	17995	10482	28477
2021	UG	Male	Female	Total	COMB	Male	Female	Total
	Medical	882	416	1298	Medical	17381	8671	26052
	Dental	110	308	418	Dental	1546	2535	4081
	Total	992	724	1716	Total	18927	11206	30133
2022	UG	Male	Female	Total	COMB	Male	Female	Total
	Medical	1139	614	1753	Medical	18520	9285	27805
	Dental	76	256	332	Dental	1622	2791	4413
	Total	1215	870	2085	Total	20142	12076	32218

स्नातक तहको दर्ता २०७९ पुष १६ (२०२२ डिसेम्बर ३१) सम्मको अध्यावधिक

Subject	Male	Female	TOTAL
Basic Medicine			
Anatomy	33	28	61
Biochemistry	25	35	60
Community Medicine & Public Health	100	90	190
Forensic Medicine	37	16	53
Hospital Administration	3	1	4
Microbiology	27	48	75
Pathology	147	215	362
Pharmacology	49	31	80
Physiology	39	33	72
Medicine and allied	0	0	0
Internal Medicine	977	111	1088
Endocrinology	21	7	28
Cardiology	117	9	126
Paediatrics Cardiology	0	1	1
Clinical Genetics	1	1	2
Critical care medicine	1	1	2
Physical medicine & rehabilitation	3	0	3
Gastroenterology	44	1	45
Hematology	3	0	3
Hepatology	1	0	1
Nephrology	22	4	26
Neurology	26	4	30
Rheumatology	5	2	7
Respiratory and TB	25	6	31
Transfusion medicine & Tissue typing	3	0	3
Tropical medicine	1	0	1
Family Medicine	1	0	1
Pulmonology	1	1	2
Pallitive Medicine	1	0	1
MPH	1	1	2
Surgery and allied	0	0	0
General Surgery	895	52	947
Cardiothoracic & Vascular Surgery	15	2	17
Cardic surgery	5	2	7
Gastrosurgery	1	1	2
Hepatobiliary surgery	5	1	6
Neurosurgery	59	0	59
Pediatrics Surgery	16	3	19

Plastic surgery	10	3	13
Surgical Oncology	21	0	21
Urology	54	1	55
Coloractal Surgery	1	0	1
Thorasic Surgery	0	1	1
Specialities	0	0	0
Anaesthesiology	500	177	677
Dermatology & Venerology	174	165	339
ENT	241	87	328
Emergency medicine	9	2	11
General Practice	358	93	451
Geriatric Medicine	4	1	5
Neonatology	6	2	8
Nuclear Medicine	14	2	16
Obst & Gyne	288	706	994
Oncology	11	0	11
Ophthalmology	240	223	463
Orthopaedic	798	7	805
Pediatrics	554	227	781
Pediatric hemato-oncology	0	1	1
Pediatric nephrology	1	0	1
Psychiatry	161	83	244
Radiotherapy	18	11	29
Radiology & Imaging	540	123	663
Pediatrics Hematology	0	1	1
Pediatrics Gastroentrology	1	2	3
Dentistry			
MDS	144	87	231
Community dentistry	3	3	6
Conservative Dentistry & Endodontics	24	42	66
Oral & Maxillofacial surgery	70	18	88
Oral medicine & radiology	4	8	12
Oral Pathology	5	10	15
Oral Science	1	1	2
Orthodontics	69	63	132
Pedodontics	4	29	33
Periodontics	17	41	58
Prosthodontics	49	42	91
Public health dentistry	5	1	6
Forensic Odontology	1	0	1
TOTAL	7110	2970	10080

दर्ता खारेज

- दिवंगत भएका र जाली प्रमाणपत्र प्रमाणित भएकाहरूको दर्ता खारेजको विवरण नेमेका वेवसाइटको <https://nmc.org.np/deregistration> ठेगानामा राखिएको छ । हालसम्म १४३ जनाको दर्ता खारेजी गरिएको छ ।

विदेशी नागरिक चिकित्सक दर्ता

- नेपालका मेडिकल कलेज, चिकित्सा विज्ञान प्रतिष्ठान र नीजि अस्पतालमा कामगर्ने विदेशी नागरिकता भएका चिकित्सकहरूको विवरण नेमेका वेवसाइटको <https://nmc.org.np/list/fnd-doctors> ठेगानामा राखिएको छ । हाल ३१८ जनाको दर्ता कायम गरिएको छ ।

विदेशी चिकित्सक दर्ता नविकरण तथा नियमनको प्रावधान-

मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भै कार्यरत विदेशी नागरिक चिकित्सकले नवीकरणको म्याद सकिएको ३५ (पैंतिस) दिनभित्र नियमित नवीकरणका शुल्क तिरेर नवीकरणका लागि आवश्यक सबै प्रकृया पुरागरी नेपाल मेडिकल काउन्सिल वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा आवेदन दर्ता भै आवेदन स्वीकृत भएमा सुरु मिति देखि नै दर्ता नियमित गर्ने । निजहरूका लागि देहायका प्रावधान लागु हुने-

- क. काउन्सिलमा एकपटक दर्ता भै कामगरेको विदेशी चिकित्सकले ३५ भित्र नविकरणका लागि आवेदन दर्ता नगरेको वा आवेदन स्वीकृत नभएको अवस्थामा चिकित्सकिय अभ्यास गरेको पाइएमा त्यस्तो विदेशी चिकित्सकलाई आगामी २ बर्ष सम्मका लागि पुनःदर्ता नगर्ने ।
- ख. सूचनाको अवहेलना गरी वा जानिजानि विना दर्ता कामगर्ने विदेशी चिकित्सकलाई निजले भविष्यमा नेपालमा चिकित्सकका रूपमा कामगर्न अयोग्य हुनेगरी कारबाही गर्ने । यसका साथै निजको बारेमा सम्बन्धित देशको काउन्सिल-नियमकारी निकायलाई समेत लेखिपठाउने ।
- ग. प्रकरण क र ख बमोजिमको विदेशी चिकित्सकलाई बिना दर्ता वा दर्ता नविकरण नगरी चिकित्सकीय काममा लगाउने संस्थालाई चेतावनी सहित चेतावनीको निर्णय भएको बढीमा २ बर्ष सम्म सो संस्थामा कुनैपनि विदेशी नागरिक चिकित्सक दर्ता तथा दर्ता नविकरण नगर्ने ।
- घ. विदेशी नागरिक चिकित्सकले बिना दर्ता कामगरेको अवधिमा विरामीलाई हानी-नोक्सानी हुनगएको कुनै उजुरी वा सिकायत भए सोको विवरण उल्लेख गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा उजुर गर्न सकिने व्यहोराको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्ने र दोषि देखिएमा त्यस्ता चिकित्सकलाई प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही गर्ने ।

आचारसंहिता कारवाही

सन् २०२२ मा व्यवसायिक आचारसंहिता सम्बन्धी ६६ वटा उजुरी परेकोमा २० वटाको निर्णय भएको र ४६ वटा प्रक्रियामा रहेको छ । निर्णय भएका २० वटा उजुरीहरू मध्ये ५ वटा कारवाही गरिरहनु नपर्ने, ३ वटामा चिकित्सकलाई सचेत गराइएको, ४ वटामा अस्पताललाई निर्देशन दिएको, ६ वटालाई थप कारबाही गर्नुपर्ने देखिएको, २ वटामा केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो मार्फत कारवाही अगाडी बढाउनु पर्ने देखिएको ।

अनलाईन फारम तथा सर्भर

- काउन्सिलबाट प्रदान गरिने सबै सेवाहरू अनलाईन सेवा मार्फत प्रवाह गरी लिखित आवेदन लिने व्यवस्था बन्द गरिएको र आवेदन गरेको तीन दिन भित्र सेवा प्रदान हुने व्यवस्था गरिएको छ ।
- प्रमाणपत्रमा उल्लेख हुने मिति परीक्षा उत्तिर्ण भै प्रमाणित भएको मिति उल्लेख गरिन्छ ।

उजुरी तथा गुनासा सुन्ने संयन्त्र

- काउन्सिलको वेवपेज तथा कार्यालयमा गुनासो सुन्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।
